

VIKUSKIFTI

14. SEPTEMBER 2018

Oddagrein

Eiríkur Lindenskov

ábyrgdarblaðstjóri

Stjórnarskipan í peruvellingi

Tað kennist á øllum brøgdum, at uppskotið um stjórnarskipan hevur ongan góðan í politisku skipanini

Um eina viku fer løgmaður at tosa við allar floksformenninar á tingi at vita, um áhugi er at leggja uppskotið um stjórnarskipan framaftur, sum fall burtur á ólavsøku.

Í ólavsøkurøðuni vísti løgmaður á, at stjórnarskipanararbeiðið skjótt fyllir 20 ár. Hann segði seg hava lagt nógva orku í arbeiðið, og at tað hevði verið tungt. Hann vísti eisini á, at talan ikki er um eitt samgongumál, men at stjórnarskipanin er eitt mál fyri alt Løgtingið.

– Viljin hjá andstøðuni hevur verið avmarkaður, men eg fari kortini at tosa við formenninir eina ferð enn fyri at vita, um grundarlag er fyri at arbeiða víðari, segði

løgmaður – og tann fundurin verður so næsta fríggjadag.

Her er ikki tað stóra í væntu, so helst eru vit komin líka vítt sum sítt. Andstøðan hevur blokkerað málið, sum samgongan heldur ikki hevur lagt tann stóra týðningin í. Øll glorifiseringin av málinum, sum Tjóðveldi, Fólkaflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin lögdu í málið um aldarmótið er horvin sum døggið fyri sól.

Meðan tað fyrr varð skotið við skørpum úr báðum skotgrøvunum um, hvør var sambandsfólk og hvør var loysingarfólk, so er tað bara Sambandsflokkurin, sum í dag roynir at skjóta við skørpum. Málið hjá honum tykist vera at gera Javnaðarflokkin til loysingarflokk. Tað brúkar sambandsformaðurin nógva orku uppá at siga fólki – sum um tey ikki megna tað sjálvi í Javn-

aðarflokkinum, um so var. Heldur enn ikki barnsligt. Men tað vísir best, at lítil áhugi er fyri málinum.

Tað hjálpir heldur einki, um nakrir fáir flokkar taka málið í álvara, tá aðrir skjóta tað niður, bara fyri at tað ikki skal eydnast.

Tí er tað helst skilagott av løgmanni at fáa greiðu á, hvørjir flokkar veruliga vilja royna málið í Løgtinginum – og hvørjir bara vilja gera sær dælt av støðuni við at forkoma málinum.

Ein stjórnarskipan broytir einki upp á gerandisdagin hjá okkum. Hon kundi staðfest nakað, sum flestu okkara vita og føla.

Men er ikki breið semja um at viðgera málið í álvara, so er best, at løgmaður pakk- ar tað niður í eina skuffu í Tinganesi, so tað kann takast uppaftur, tá tingfólk eru búgvín at viðgera málið í álvara.

TELDUSNÍKAR

Hava lumpað stórar upphæddir frá føroyingum

Fleiri føroyskar fyrirkur hava mist stórar upphæddir, tí at teldusníkar hava lumpað tær. Tað sigur grannskoðaravirknið, Januar. Granskoðararnir vísa á, at tað verður alsamt vanligari, at svik, sum higartil hevur verið ókent í Føroyum, nú eisini er farið at raka føroyska fyrirkur.

– Ein mannagongd, sum verður brúkt, er, at teldusníkar bróta seg inn á teldupostkassar hjá føroyskum fyrirkum og fáa atgongd til tað fakturar, kontoupplýsingar, og annað, sum fyrirkur hevur fingið ella sent.

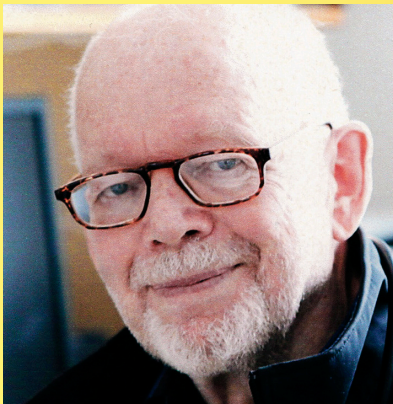
– Síðani senda teir teldubræv til fyrirkuna og geva seg út fyri at vera ein av veitarunum. Teir vísa til ein sendan faktura og biðja um at senda peningin til aðra kontu, uttanlands, enn hana, ið er upplýst á fakturanum.

– Teldubrævið líkist einum vanligum teldubrævi frá umrødda veitara. Og er talan um útlendskan veitara, er jú ikki nakað illgrunasamt í at fáa áheitan um at senda pening til kontur í útlondum, siga grannskoðararnir. Men tað nýggja er, at nú duga hesir teldusníkar eisini at skriva á føroyskum.

– Tey í Januar ávara sostatt fyrirkur um at vísa størsta varsemi, tá góldið verður til útlendskar kontur.

– Undir ongum umstøðum eigur at verða rindað eftir áheitanini í teldubrævinum, uttan at hava fingið hetta staðfest við at ringja til rætta viðkomandi, siga tey í Januar.

Í blaðnum...

Andor Ellefsen kommunulækna til minnis

síða 22

Peter Jacob sigldi saman við Knud Lambaa

Síðsøga
síða 20-21

14. september

Kjak: Tað er einki dulmál, at 14. september er minniligasti dagur í okkara søgu

Zakarias Wang

14. september 1946 var nevnliga fólkaatkvøða í Føroyum. Vit hava havt fleiri fólkaatkvøður her á landi, men á ongari av teimum hevur luttøkan verið so stór sum á hesi.

Tað vóru heldur ikki hissini mál, talan var um.

Føroyingar høvdu tvinnar kostir í at velja. Annar var eitt uppskot frá donsku stjórnini, sum bar í sær at vit gjørdust ein fullkomin partur av Danmarkar ríki. Hiitt uppskotið var at loysa frá Danmørk.

Nú eru mong ár farin, og fá av teimum, sum tá atkvøddu, eru á lívi. Sjálvur var eg tá bert seks ár, men eg minnst at eg fylgdi við móður míni tá hon fór inn í skúlan í Kaldbak at greiða atkvøðu fyri loysing, og hvussu glað vit vóru, tá ið vit vunnu! Hon fekk fyra synir, og henni og mongum øðrum føroyingum fyri at takka vórðu vit ikki noyddir upp í danska herin. Hevði stjórnaruppskotið verið samtykt, hevði lógin um verndarskyldu verið komin í gildi í Føroyum, og føroyskir unglingar høvdu verið noyddir í kriggj bæði í Irak og aðrastaðni, har tað hevði hóvað donsku stjórnini at senda teir.

Hesi vanlukku sluppu vit undan, tí vit samtyktu loysing frá Danmarkar ríki.

Tað stóð einki um í samtykt okkara, nær loyst skuldi verða. Ein og hvør veit, at fyri at loysa ein knút krevst bæði tol og handalag, og tað kann vera drúgt. Men hóast bakkøst hava verið, eru mong framstig hend farnu 72 ár, sum vit hava alla orsök til at fegnast um. Vit hugsa ikki altíð um tey, tí tey eru so sjálvsøgd. Tað er ikki á hvørjum degi, vit hugsa um, at høvu vit ikki felt stjórnaruppskotið í 1946, høvdu vit als ikki havt nakran møguleika fyri at luttaka í altjóða ítrótti sum føroyingar. Vit samráðast sjálvi við aðrar tjóðir um fiskirættindi, og fáa gyltan fong til lands. Vit duga yvirhøvur ikki at ímynda okkum, hvussu skilið hevði verið, um so var at stjórnaruppskotið hevði verið samtykt.

Summi halda, at henda atkvøðugreiðsla er ov gomul, og tí ikki kann galda longur. Men nú ein dagin tosaði eg við eini hjún. Eg spurdi nær tey giftist, og tey søgdu, at tað var í 1946 á vári, og tey hildu als ikki, at tað lyfti, tey tá góvu hvørjum øðrum, ikki var galdandi longur. Hetta er í tí vanliga borgaraliga lívinum. Tann avgerð, sum vit tóku í 1946 um ikki at gerast partur av Danmarkar ríki, er av fólkarættarlíggum slag, og avgerðir í fólkarættinum eru galdandi uttan tíðaravmarking. Hetta vil siga, at sjálvt eftir at øll tey, sum atkvøddu í 1946, eru deyð, er úrslitið galdandi fyri tey sum tá liva bæði her og í Danmørk, og skyldan hjá teimum, ið tá ríkj, er framvegis at seta tað í verk, sum vit samtyktu 14. september 1946.

Okkum er tí gott í væntu.

Sosialurin

Tel. 341800
www.sosialurin.fo

Ábyrgdarblaðstjóri:
Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo

Blaðstjóri:
Barbara Holm
barbara@sosialurin.fo

Fyrítaksstjóri:
Jonhard Hammer
jonhard@sosialurin.fo

Marknaðardeild
lysing@sosialurin.fo

Stovnaður: 1927
Prent: Prentmiðstöðin